

Slovstvene stvari.

Slovensko slovstvo v letu 1862.

Kakor že tri leta, naj tudi letos osnujem pregled našega slovstva v pretečenem letu, da se bo vidilo, kako napredujemo. Sicer bi bilo še marsikaj želeti, ali pri naših še dosti slabih okoliščinah in z obzirom na prejšnje leta se smemo s tem zadovoljiti, kar smo dobili. Učvrstil se je v minulem letu slovenski duh tako, da smemo sadú v prihodnosti upati.

a) Časopisov je izhajalo petero:

1. Novice; 20. tečaj, vrednih dr. Janez Bleiweis.
2. Zgodnja Danica; 15. tečaj, vrednik Luka Jeran.
3. Slovenski Prijatelj; 11. tečaj, vrednik Andrej Einšpieler.

4. Slovenski Glasnik; 5. tečaj, vrednik A. Janežič.

5. Učiteljski Tovarš; 2. tečaj, vrednik A. Praprotnik.

b) Cvetje iz domačih in tujih logov; izdajal Anton Janežič v Celovcu, je rodilo v devetih zvezkih lepega sadú, in sicer:

6. Vilem Tell; poslovenil po Schillerju Fr. Cegnar.

7. Babica, pripovedka iz kmečkega življenja od Božene Nemcove; poslovenil po českem izvoru France Cegnar.

8. Kriton od Platona; prevodil iz grščine J. Božič.

9. Apologija od Platona; prevodil iz grščine J. Božič.

10. Ksenofontovi spomini; prevodil iz grščine P. Ladislav Horvat.

c) Koledarstvo:

11. Koledar kmet. družbe v Gorici za leto 1862; poslovenil St. Kociančič.

12. Velika pratika za leto 1863; vredil dr. Janez Bleiweis.

13. Domač koledar slovenski za leto 1863; 8. tečaj; spisal Peter Hicinger.

14. Koledarček družbe sv. Mohora za leto 1863; vredil Andrej Einšpieler.

15. Sloga za leto 1863, sestavil Miroslav Vilhar.

d) Muzikalno slovstvo. Nikjer ne napredujemo Slovenci tako veselo kakor v petju. Letos moremo ponosni gledati na lepo število novih pesem, ki se že orijo in razveseljujejo srca Slovincov po domačii, pa tudi ostale brate po širokem svetu slovanskem. Če bomo tako napredovali, bomo v malo letih opere popevali pri važnijih besedah. Prišle so na svetlo te-le pesmi:

16. Pesmi Vilharjeve, 4. šestka.

17. Glasi slovenski za čveterospev, samospev in glasovir, sestavil Fr. Gerbic.

18. Vilharjeve pesmi; 5. šestka.

19. Slovenska grlica, 7. zvezek, sestavil Juri Fleišman.

21. Pesmi dr. Benjamina in dr. Gustava Ipavic-a.

22. Slovenkam; slovenske narodne pesmi za glasovir, op. 2. Davorin Jenko.

23. Prešernove pesmi, za petje in glasovir, složil Dav. Jenko.

24. Razun navedenih smo dobili letos še mnogo novih pesem, ki še niso natisnjene; na svetlo so pa prišle tri kompozicije Vilharjeve v koledarju, „Sloga“ in črna maša ranjkemu A. M. Slomšek-u, ki jo je prinesel „Učit. Tovarš.“

e) Različne dela.

25. Don Quixotte della blatna vas; spisal Cervantes mlajši.

26. Venec, 18 pesem Nečásek-u v spomin od gimnazijalne mladeži, na svetlo dal Anton Umek.

27. Slovenski jezik pa kranjska špraha; govor dr. Jan. Bleiweisa v ljubljanski čitavnici.

28. Slovenske Večernice, od družbe sv. Mohora, 5. zvezek.

29. Drobtinice za leto 1862; XVI. tečaj. Izdalo ravnateljstvo lavantiskega semenišča v Mariboru, vredil dr. J. Ulaga.

30. Slovenski Pravnik; 1. zvezek, spisal dr. Rad. Razlag.

31. Slovenske večernice, od družbe sv. Mohora, 6. zvezek.

32. Gospodove poti so čudne; pripovedka, poslovenil Leo Engelman.

33. Mali sadjorejec, spisal Mencinger.

34. Program ljublj. gimnazije je prinesel „Nekaj o toči“ spisal Mih. Wurner.

35. Program novomeške gimnazije „Slovenski genitiv“, spisal P. Ladislav Horvat.

36. Program ljubljanske realke: „Imena, znamenja in lastnosti kemiških prvin, spisal Peternel.

37. Slovenski so letopisi izšli v ljubljanski št. Jakobški šoli, v Kamnigoric, v Kropi, v Senožečah, v Črnomlju (podlaga vsakega nauka spisal J. Eržen), v Loki (dekliška šola).

38. Občna povestnica, spisal M. Verne (3 pôle).

39. Slovenska slovnica od Ant. Janežiča, I. del.

40. Bukve pobožnega obsežka (Djansko vodilo, sp. Tomaž Mraz; Kalvarija, sp. Jože Zupan; Večne resnice, Fil. Kafol; Pobožni otrok, Val. Lah; Sv. Anton puščavnik, Anton Pinter in še več drugih).

V Zagrebu.

A. K. Cestnikov.

Lepoznansko polje.

Slava in ljubezen.

Novela.

I.

Zapustivši Novo mesto prisopihaš, dragi bravec, memo podnožja razvalin starega mehovskega grada po strmih klancih na vrhunec visocih Gorjancov, kjer se ti nazaj ozerajočemu krasen lepogled razgrinja pred tvojimi očmi. Al ta popis ni zdaj moj namen. Špustiva se toraj un-kraj navzdol. Kmalo odpira se pred tabo nov svet, — zemlja, na kateri živijo bratje naši Belikrajnci, tesno združeni na levo tje z Žumberčani, na desno doli blizo Črnomlja pa z Marijedolci, hrabrimi vojaki slavni Slunjskih graničarov. Zemlja ta ima mnogo važnega za jugoslovansko zgodovino našo; tudi sledeči povesti je dala snutek.

* * *

O začetku viharnega našega stoletja živela je neka udovala s sinom svojim, mladenčcem starim blizo sedem-najst let, v malem pa vrlo prijaznem in nekako prikritelem selu takraj Kolpe, nekoliko ur od Severina v podnožji juliških planin. Mala grajščinica, v kateri je stanovala, in omenjeno selo, to je bilo vse, kar je prežalostni udovi ostalo po smrti srčno ljubljenega moža. Milo je tolažil še o zadnjih trenutkih življenja svojega solzijočo ženo, ter budil ji upanje na vsemogočnost in skrbljivost Onega, ki ohrani tudi črvčka v prahu zemlje; sinka pa je zaklinjal pri vsi svoji in materni ljubezni do njega: naj si prizadeva v kljub vsem mikavnostim in zapeljivostim življenja, da ostane vedno pravičen in pošten človek. Rajnki — imenujmo ga Kuljanič — bil je pred leti okrajni sodnik. Zastran poštenja in zlasti zastran pri-ljudnega in krotkega postopanja s priprostim narodom bil je od njega obče spoštovan in ljubljen; al to je bilo uzrok, da se je Kuljanič zameril mogočnemu plem-stvu svojega okraja, katero je imelo pravico zbirati čast-nike županijske. Nekoliko let pred smrtjo svojo bil je

mož pri novih volitvah popolnoma zavržen; to je sicer žalilo njegovo srce, al bistri um in čista vest okrepčala sta mu kmalo bolno dušo o tej majhni nesreči, ktera se lahko pripeti tudi najbolj poštemu človeku. Od tega časa živel je Kuljanič na svoji mali tihi grajščinici v krogu mile družinice svoje, pečaje se deloma z gospodarstvom, deloma pa z odgojenjem edinega sinka svojega, kterege je podučeval v vseh za življenje potrebnih znanostih. Kuljanič je med ostalim posebno skrbel, da bi se kake napake ne ukoreninile v mlado srce sinka njegovega, toraj ga je, namesti da bi ga pošiljal v unanje šole, raji domá podučeval. Napredoval pa je tudi mladi Ivan na radosti svojih starišev čudovito, — od dné do dné bolj razvijal se je duh njegov, ob enem pa tudi cvetela moč telesna. Bil je zal mladeneč.

Komaj pol ure od grajščine Kuljaničeve je na svojem velikem posestvu stanoval z gospó in malo svojo hčerko Ivanka bogati plemenitaž Blagajč. Bil je iskren in zvest prijatelj Kuljaničev še od onih srečnih mladih let, ko sta oba kakor součenca akademije zagrebške v ondrotnem konviktu sklenila krepko véz prijateljstva, ktera se tudi v poznejših časih ni razrušila, temveč še bolj učvrstila. Blagajč bil je sicer vrlo poštem gospod, samo nekoliko prerad ponašal se je s svojim silnim bogastvom; bil je mož tudi nagle jeze, ki se je včasih vplamenila kot živ ogenj, ako mu ni šlo vse po volji njegovi. Kakor gospoda bile ste tudi žene njune srčne prijateljice. Obedve bile ste dobre in krotke duše, gospodinji v najlepšem pomenu. Kinčala ju je srčna vdanost do svojih mož, združena s pravo bogoljubnostjo; toraj niste marale in tudi ne veliko vedile za dragi lišp obleke, za potovanja v toplice, za plese zunaj hiše, za koncerte, opere in Bog zná za kaj še vse, po čimur — žalibog! — naš sedanji omikani ženski spól s celo dušo in telesom koprni. Jezik materni, hrvaški, bil jima je v hiši in zunaj nje milši kakor vsak drug, — z eno besedo: bile ste prave Jugoslovanke; Bog hotel, da bi ju posnemale tudi še dandanašnje vse naše domačinke.

Te dve družinici shajale tedaj ste se skoraj vsaki drugi ali tretji dan; zdaj pri Blagajču, zdaj zopet pri Kuljaniču. Gospoda puhala sta iz svojih dolgih pip in sprehajaje se po sobi gori in doli, sta zgovarjala se o gospodarstvu ali pa prepirala se o znamenitih tadanjih politiških dogodbah, pa spraznila zraven kozarec rujnega vinca; — gospé pa ste se zopet kratkočasile v svoji sobi o svojih zadevah, o svojih milih otrocih in o gospodinstvu.

Rekli smo, da sta se Blagajč in Kuljanič o tadanjih politiških dogodbah včasih prepirala; to se pač razume lahko, ako se pomisli, da je Blagajč kakor človek nagle in nekako slavohlepne narave gledal v Napoleonu neki uzor (ideal), v tem ko je mirneji in bolj učeni Kuljanič — sicer mož ustaven od pét do glave — silovite dela Napoleonove naravnost zametoval. Vendar pa ti prepiri niso nikakor motili stare ljubezni in zloge prijateljske, akoravno so bili tako rekoč jedro njuno vaščanskih zabav.

Ker so tedaj stariši v taki lepi slogi živeli, bilo je že naravno, da sta se tudi otroka njihova družila; da, zdelo se je, da clo eden brez družega živeti ne moreta. Ivan bil je za dve leti stareji od male Ivanke; on je bil toraj pri otročjih igrah tako rekoč njeni učitelj in voditelj. Sprehajal se je z njo po vrtu, po prostranih livadah in bližnjih šumah; nabiral ji je cvetke; kadar je zaželela kako jagodo izpod gostega s trnjem obraščenega grma, ali kak lep sad z visočega drevesa, on ga ji je gotovo pripravil, akoravno pogosto z ranjenimi in krvavimi rokami. — To so bili prvi dokazi nedolžnega otročjega nagnjenja, ki je, kolikor bolj sta odrastla otroka, tudi vedno močnejše prihajalo. Stariši

radovali so se te prijaznosti otrok svojih, vidši, da nedolžna zveza oplemenjuje njune duši ter odvrča ju od mnogih nevarnih napak, katerim se posamesno ali v večih družbah živijoči otroci tako radi udajajo.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Zagreba 14. jan. C-v. — Prijatlom domačega petja imam javiti veselo novico, da je presvitli ban Sokčević blagovolil prevzeti pokroviteljstvo (protektorat) nad narodnim pevskim društvom „kolom“ v Zagrebu; ob enem je obečal društvu 100 for. podpore. „Kolo“ ima že nad 100 členov, večidel Hrvatov, nektere Čehe in Slovence (med Slovenci so trije častni članovi, 6 pa je pravih). — Visoko kralj. namestništvo je tukajšnjim gosp. pravnikom potrdilo podnešene štatute za ustrojenje „pravničkoga društva“, ki ima namen: uzajemno izobraževanje s čitanjem časopisov in knjig vseh slovenskih narečij, govorniški vajami o pravoslovnih in domorodnih zadevah in pisanjem hrvaških, srbskih in slovenskih člankov v društveni časopis. Pristopilo je že k društvu okoli 50 slušateljev tukajšne kralj. pravoslovne akademije.

V Gorici 6. jan. ☉ (Konec.) — Prva veselica je bila prav za prav le poskušnja; prišlo je bilo pa toliko gospóde, da smo bili zastran prostora in postrežbe v zadregi. Druge dve večernici (14. dec. in novega leta večer) ste bile pa že v dvorani. Vsaka pozneja se bolj odlikuje memo poprejšne, vendar pa se prave besede še ne smejo imenovati. Pevski kor pod vodstvom gosp. Schreiber-ja vrlo napreduje. S čemur se pa naša čitavnica posebno ponaša, je izvrstna pevkinja in zraven iskrena domorodkinja, prava Slovenka po rodu in omiki g. Marica Jegličeva (vredna sestranka dr. Toman-a).

Čistosti in miline njenega glasú ne bom popisoval, česar pa ne morem zamolčati, in kar je občudovanja vredno, je globoko čutje, s katerim besedo in napev navdihuje in oživlja. Pela je do sedaj pri predposlednji večernici Jenkov samospev: „Slovenka“; v poslednji pa „Mojemu čolničú“ (napev Gerbcov) in „Kje dom je moj?“ To pesem je pela s tako nepopisljivo milino, da je segala poslušavcom do dna srca in ploskanja grom, ki je zagrmel posebno za drugo štrofo („tam, kjer Soča“), ktero je blaga gospá na občno prošnjo ponovila, je bil tak, kakor da bi se bil sam Perun po dvorani vozil. V drugi veselici (14. dec.) se je imenovana gospá tudi v dvospevu „Savica“ (napev gosp. Riharjev) z gosp. gimnazijalnim profesorjem J. Pajkom izvrstno odrezala. Gospod prof. Pajk (tenor) je pel v 2. več. samospev „Sabljica“ (b. Tom., np. Gerb.) prav dobro. Za čveterospev imamo zunaj g. Pajka še normalnega učitelja in društvenega odbornika g. Toman-a, g. Klavžarja, telegr., in gosp. Cotiča, uradnika. Razveselili so nas do sedaj s 3 čveterospevi. V 2. veselici so peli Prešernovo „Strunam“ (napev Jenkotov); v 3. več., „Pobratimija“ (besede S. Jenkove, napev D. Jenkotov). Napredek, ki ga od dné do dné pri teh gospodih zazujemo, je res hvale vreden. Še dveh veseličnih gostov gré tukaj opomniti, kterima je čitavnica iz srca hvaležna. Gospodičnja Budalova, izvrstnica na glasoviru, nas je že dvakrat s svojim čarobnim prebiranjem počastila. Novega leta večer pa nam je červinjanski notar gosp. Polenčić (Lah po rodu) posebno čast skazal s tem, da je iz vseh najbolj priljubljenih slovenskih napevov tako mikaven potpouri improvizaval, da ni bilo ploskanja ne konca ne kraja. Slava obema!

To so naše dosedanje domače veselice, zrna za pogáčo prihodnjih „besed.“

H koncu bodi mi dovoljeno še o ravnateljstvu in opravilstvu čitavničnem kaj povedati.

Iliri, kakor skordiski-keltsko pleme, Medi in Dardani Rhaeti in evropejski Mysi, celó Norenci, v katerih doslej noben historik ni še iskal ilirske narodnosti. *)

Slovstvine in slovniške stvari.

Na Dunaji 20. pros. M. C. — Mnogo se je že govorilo o slovenskem knjigopisji, pa ga vendar še nismo učakali. Cesar pa gotovo nihče ni pričakoval, to se bo zgodilo, namreč da pride tak spis v Pragi na dan, morebiti že prihodnji mesec.

Pavel Šafařík neumrlega spomina je zapustil v rokopisu jugoslovansko bibliografijo (namreč slovensko, hrvaško in srbsko z dotičnimi kratkimi črticami iz življenja pisateljev, in njegov preučeni in marljivi zet, Jožef Jireček (c. kr. dvorni tajnik), bode kakor drugo zapuščino velikega mojstra, tudi to delo na svetlo spravil, in sicer najpred slovenski del, kateri se že tiska. Šafařík je po Čopovem sestavku, kterege je pregledaval tudi Kopitar, popisal v enem razdelku ob kratkem pisavce po stoletjih, postavlja enega za drugim po tistem letu, v katerem je komu prvi spis na svetlo prišel, v drugem pa vse slovenske spise in bukve s celim načeljem ali naslovom, in to od Truberja do leta 1830. **) Ni dvombe, da bodo Slovenci nekaj zbog slavnega pisavčevega imena, nekaj pa tudi iz potrebe radi segli po knjigi, ki jim priroma iz zlate Prage.

Čeravno se na národnem obzorji prikaže zdaj tû zdaj tam še marsiktera megla, vendar ni se več bati, da bi nam solnce do dobrega zatemnilo. Mi v resnici napredujemo, če tudi ne skokoma. Poglavitno pa je, da nam se jezik lika in lepo razvija.

Dôba vrenja, po katerem se iz njega tuja nesnaga meče in izpahuje, ni mu še sicer minula, in to bo pač marsikom zlasti izmed starejših veselje kalilo in grenilo. Stranka *igavcev* se še morebiti dan današnji jezi na „Novice“ zavolj vpeljanja novih, kakor ona pravi, oblik, — ne maraje za to, da se v najstarešem slovenskem pisanju (*Monumenta frisingensia I.*) na tretji vrstici bere: „tebe izpovuede vuez moi greh i z uetemu creztu i zuetei Marii i zuetemu Michaelu“. — Drug kdo se spotika in ustavlja nad čim drugim, na pr. nad vpeljanim razločkom med: *morem*, *mogel* (*können*) in *moram*, *moral* (*müssen*), rekoč, da so ta razloček zmislili slovničarji, ter se malo meni za to, da je isti razloček znan bil že Truberju, po gramatikarjih saj ne zapeljanemu, ko je pisal: „Jest sem mislil ta celi Testament vuene porozhne buquice vkupe pripraviti, ali se nei moglu, sem moral na duei rasdeliti“; in da je tudi Vuk vsaj po nekem (*res*, ne po vsem) jugoslovanskem predalu ta glagol (*moram*, *moral*) v narodu našel.

To gibanje pa naj ne moti nikogar — vse se bo poravnalo in uleglo in iz tega vrenja se bo ubrisala, če Bog dá, slovenščina čista kakor najčistejša kapljica Božja.

*) Celó Diefenbach (*Origen. Europ. 75*) je začel dvomiti o ilirskosti Panonov in piše: „Es bleibt immer auffallend, dass eine besondere panonische Sprache von den Alten genannt wird.“

Pis.

**) Temu važnemu naznanilu moremo za slovensko stran dostaviti še važnejše iz popolnoma verjetnega vira. Naši braveci že vejo, da neutrudljivi gospod dr. Etbin Costa izdeluje knjigopisje (bibliografijo) slovensko. Obsegalo bo naslove vseh stvari, ki so v slovenskem jeziku na svitlo prišle od starodavnih časov noter do danes, po kronologični vrsti in popolnoma natanko. Dodalo se bo še več drugega, namreč, kaj da obsegajo tako imenovane nabernice, — kako se je to ali uno delo tû ali tam presojevalo, — kako se pisatelji, ki se niso imenovali ali pa le z izmišljenimi imeni, s pravimi imeni imenujejo itd., dvojno kazalo (po pisateljih in predmetih) se bo dodalo, in kazalo pisateljev bo obsegalo tudi življenjopisne črtice. Izdalo bo to za naše slovstvo preimeno delo društvo za jugoslavensko povestnico v Zagrebu.

Vred.

Toda dobro bi vendar bilo ozreti se malo na pravila, po katerih naj jezik trebimo in čistimo, da se v tem ne prenačimo.

Po mojej misli naj bi se najpred delal razloček med takimi slovniškimi prikazki v jeziku, ki se kratko nikar ne dado razumeti iz narave slovanskega jezika, ki jih je toraj po vsakem tujstvo zaneslo v slovenščino, in pa med takimi, ki se po mnogoletnem razvitku iz nekega obrušenja ali zalizanja narejajo. Da se prvi, če je le mogoče, morajo zatreti (na pr. napčna raba sedanjega časa pri glagolih dovršnikih), o tem menda ne bo prepira niti dvoma; teže pa je rešiti vprašanje zastran drugih, na pr. ali smemo ostati pri: *umem*, *umeš*, kakor pravimo: *smem* (in ne *smejem*, kar bi se tudi lahko na dve plati obrnilo), *smeš*, ali pa moramo sprejeti starejo obliko: *umejem*, *umeješ*, čeravno morda ni nikjer med Slovenci znana, in čeravno polovica južnih Slovanov rabi tudi: *umem*, *umeš*, mimo: *umijem*, *umiješ*.

Kar se vjema ob enem s staroslovenščino in hrvaščino, naj se vpelje, če je le kje med Slovenci znano. (Na pr.: *tuj*, *tujec*, raje kakor: *ptuj*, *ptujec*.)

Kar je večini Slovincov in pa Hrvatom in Srbom navadno in tudi ni vsakakor neslovansko, naj se obdrži, čeravno se loči od staroslovenske rabe. (Na pr.: oni *dado*, namesti *dadé*.)

Kar staroslovenščina pa večina Slovincov potrjuje, naj se ohrani, če bi tudi bilo hrvaščini nasprotno. (Na pr.: *dual*). Jez bi tû potegnil z večino živih.

Te so poglavitne pravila, katerih poprijeti se bi jez svetoval; ne upam si pa razrešiti vprašanja, česar se je držati namreč v tem primeru, kadar je kaj v staroslovenščini utrjeno, in tudi pa samo v enem slovenskem koticu znano, v tem ko večina Slovincov in pa vsi južni bratje drugače rabijo. (Na pr.: *jega*, *njega*.)

Toliko pa bo gotovo, da kar ni ne staroslovensko, ne hrvaško, ne novoslovensko po večini, to se mora iz slovstva izvreči, če bi tudi kjekod navadno bilo, in sèm moram vvrstiti nenavadno rabo glagola v ženskem spolu kadar se na priliko piše: *dve ženi sti bili*, — dolžnost in modrost ukazujeti itd. Ne vem, ali se kje tako govori ali ne. To pa vem, da večina Slovincov tako ne govori, da staroslovenščina še našega sedaj navadnega razločka izmed „*dva moža sta*, *dve ženi ste*“ ne pozná, postavlja za oboje: *jesta*, nikar da bi rabila: *jesti*, in da se to sploh iz nobenega slovanskega narečja ne dá zagovarjati. Tudi ni blagoglasno. Čemu se tedaj vpeljuje? Tako bi jez menil in gnalo me je povedati to, pa ne da bi moja, ampak da bi prava obveljala po sodbi večglasnih od mene.

Lepoznansko polje.

Slava in ljubezen.

Novela.

(Dalje.)

V taki nježni zvezi otročjega prijateljstva dovršil je Ivan šestnajsto, Ivanka pa štirinajsto leto. Zdaj pa so se privlekli na obzorji Ivanove sreče tamni oblaki. Nemila smrt ugrabi mu blagega očeta. Slednji, ki vé, kaj je srečno družinsko življenje, lahko si misli, kako je nesrečni in nenadljani ta slučaj strašno ranil srce zapuščene vdove in njenega sinka; — zlasti pa je Ivan, ki je bil silno mehkega in občutljivega srca, tarnjal od težke žalosti o zgubi neizmerno ljubljene očeta. Prežalostna mati, akoravno je sama potrebovala tolažbe, osrčevala in pogovarjala je vendar milega edinca na vsaki mogoči način. Čas, — pravijo — celi polagoma vse tudi še tako hude rane, al Ivanovo srce delalo je

*

v ti zadevi izjembo. Bil je fant vedno le otožen. K žalosti njegovi pridružil pa se je zdaj še silni strah. Bilo je kake dva mesca po smrti Kuljaničevi, ko je zopet pri Blagajčevih v gostiji bivši Ivan sprehajal se z Ivanko po vrtu. Nedolžna ta zabava odvrčevala ga je nekoliko od navadnih tužnih misel in vedrila mu žalostno srce. Ivanko je to posebno veselilo, in da bi ga še na drugi način kratkočasila, nagovori ga, ko prideta do velikega in zlo globokega ribnjaka kraj vrta, da bi se malo vozila v čolnici, ki je bil ob hrastevi steber h kraji privezan. Ivan jo uboga, odveže čolnič in obedva sedeta va-nj. Mladeneč s krepko roko odrine ladjico od kraja in vrlo veslja, Ivanka pa si igra šaljivo z drugim veslom, oponašaje delo Ivanovo. Tako prideta do srede ribnjaka, ko se nenadoma Ivanki veslo iz roke zmuzne . . . . Hitro se spne čez obkrajnik čolna, da bi poprijela zopet veslo . . . . ladja se zaguglje . . . . prevagne . . . . z milim klicom na pomoč zvrne se revica v tamne valove ribnjaka. V tem trenutku vrže Ivan veslo od sebe, skoči za deklico in prej ko je popolnoma potonila, poprime jo z levo roko ter kakor dobri plavec jako reže z desnico valove in srečno priplava z njo h kraji, kjer jo rahlo na zeleno tratico položi. Bila je deklica čisto brez zavesti kakor mrtva. Viditi njeno snežno-bledo žalno obličje, zaprte oči, razpušene lasé in belo obleko, mislil bi človek, da ima pred seboj sliko kake spijoče povodne Vile, o katerih naš narod priča, da imajo v rekah in jezerih domovine naše domovja svoje; al preplašeni Ivan ni utegnil muditi se pri tacih priličjih. Sam bolj mrtev ko živ od umornega plavanja in strahú imel je komaj moči, zagnati mili klic na urno pomaganje.

Ako pomislimo, da Ivanka bila je edino dete bogatih roditeljev, ki so jo neizmerno ljubili, moremo si misliti strah, ki je njih in vse ostale prebivavce gradú prešinil o milem klicu na pomoč. Priletivši do ribnjaka vidijo — oj groza in trepet — na pol mrtvo Ivanko; ko pa jim Ivan pové celo dogodbo in ko stariši previdijo, da brez njegove hrabre odvažnosti bila bi deklica gotovo žalostno smrt storila, ga pričnejo radosti jokaje objemati in blagoslovljati Blagajč, gospá in njegova mati, ki je bila ravno ta čas dospela v grad.

Ivanka bila je koj v posteljo prinesena, kjer je sicer kmalo k sebi prišla, al strah sledila je huda groznica. Kočijaž mogel je hipoma v Karlovec po zdravnika, kateri je, pridši in zvedši v čim nesreča obstoji, povedal, da groznica sicer bo se še nekterekkrat povrnila, al nevarnosti za življenje ni; samo osem do deset dni nikakor ne sme deklica iz postelje.

Ivan moral je po željah Ivankinih priti vsaki dan v grad, in ji, kadar je tú bil, edino le on streči, kar je fant se vé da srčno rad storil. Blagajč in gospá sta ga tudi neskončno rada vidila pri sebi, ker sta vidila, da jima je njuno ediniče rešil očividne smrti. Da pa se je blagi mladeneč tudi Ivanki vedno bolj prikupoval, ki je vidila, kako tužno in skrbljivo čuje poleg nje postelje, kdo se bo temu čudil?

Krepka in zdrava narava, in k temu skrbna postrežljivost vzajemno je pripomogla, da se je Ivanka v osmih dneh na občo radost vseh svojih ljubih zopet vzdignila iz postelje. Oživela je na novo in radovala se življenja. Al čudno! Ivana nasprotno polastila se je odslej zopet prejšna žalost, akoravno je bila zdaj bolj tiha in skrivna. Silil se je sicer, da bi zatajil svojo tugo in se je pri vsaki priliki obnašal veselega in brezskrbnega, kakor je bil nekđaj pred smrtjo svojega milega očeta; al težko zavito je tužno srce v veselo obleko. Tudi njemu ni šlo to po volji. Ker je imel v raznih ukih dober temelj, prišel je na novo marljivo nadaljevati učenje se posebno o časih, ko mu je žalost najhuje

stiskala srce; — pridno podpiral je ljubljeno mater pri gospodarstvu; pogostoma šel je tudi s starim hlapcom Markom Čordičem, vodši s saboj svoja dobra pseta Sokola in Vidro v bližnjo goro na lov, — al zastonj, vse to ni bilo v stanu razvedriti mu popolnoma duha.

Dogodilo se je mnogokrat, da se je — bivši na samem — zamislil in težko zdihoval. Vedro lice njegovo takrat vselej preoblačila je neka skrivna tuga, — pa, kakor da iz gostih oblakov posije naenkrat solnce milo — razvedril se mu je zopet za kak trenutek obraz, ter je kakor navdušen pričel nekaj tiho izpred sebe šepetati. Al to trpelo vselej je le kratek čas; — zopet vrnil se je tužen h knjigam, k pregledovanju gospodarstva ali za sledom zveri v šumo. — Treba nam je tudi tega omeniti, da je Ivan sém en čas bolj redko ko prej obiskoval milo družinico Blagajčevo, in kadar je to storil, bilo mu je vselej nekako tesno pri srcu, se posebno pa takrat, ko se je sprehajal po vrtu z Ivanko. Tudi ona bila se je poslednji čas zlo spremenila. Nista se kakor odkritosrčna prijatla šalila in radovala več, ko prej; tihotno sprehajala sta se po gredicah vrta, ne vedši, o čem bi govorila, s čem se kratkočasila. Ivanka sicer se je silila, da bi bila vesela kakor prejšne čase, mnogokrat pričela je peti kako mično narodsko pesmico, al beseda zaprla se ji je sred grla. Ravno tako tudi Ivan ni vedel o čem govoriti, bi se li šalil prosto in brezskrbno z Ivanko kakor nekđaj ali kaj, — z eno besedo: jezik jima je bil v verigah . . . . Ako sta bila skupaj, želela sta biti ločena, ločena pa zopet hrepenela sta po snidenju. Ivanu je med najglobokejšim učenjem pogostoma predstavljala se mila slika Ivanke, ter nikakor si je ni mogel zbiti iz glave; ravno tako pa je tudi Ivanka, kadar je sedé poleg matere svoje šivala ali predla — kar o taistem času še ni bilo sramotno za naše gospodične in gospé — spominjala se neprestano Ivana, in takrat se ji je vselej nenadoma odtrgala nit ter je — tiho zdihnula. Pa kaj da na dolgo in široko popisujem in pripovedujem ono, kar se prav v kratkem povedati more. Si li, mili bravec, opazoval kadaj, kako se populjak rožice o poletnem času, napojen z jutranjo roso enako s svitlimi biseri okinčan, urno razvija, kakor hitro ga obsijejo prvi topli žarki jutranjega sonca? Ako si to vidil, tedaj ni treba, da ti drugo povem, kakor da je ravno tako v nedolžnih mladih srcih Ivana in Ivanke poprejšno nagnjenje otroško in privrženost bratovska spremenila zdaj se v oni neizrekljivo gorko-sladki čut, ki ga ljudje zovejo silno moč prve nedolžne ljubezni.

Materi sicer niste vedile, kaki občutki prevzeli so srca njihovih otrok; opazile ste pač nad njima neko spremembo, al to ste imele za naravni posledek njihovih let, kajti je bil dovršil pred kratkem Ivan sedemnajsto, Ivanka pa petnajsto leto, čas, v katerem slično pri mladih ljudéh popolnoma prenehajo otročje igre. Kar pa se Blagajča tiče, on pač ni imel časa pečati se s kakim psihologičnim duhtanjem. Poznan kakor velik spoštovavec Napoleona bil je zastran tega imenovan v svojem okrogu za „maire“ (sodnika) ter je v velike opravila zamrežen mnogo časa potratil zunaj doma.

To vse se je dogodilo do onega časa, o katerem smo pričeli mi to pripoved. (Dal. prih.)

Deželni zbori.

Deželni zbor krajnski.

V deželnem zboru preteklega tedna so bile sledeče obravnave:

Gosp. dr. Toman je zastran porotnic (porotnih sodb, to je, tistih sodb, pri katerih prisežni možje izrekvajo: ali je zatoženec kriv ali ne) izročil gospod